

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Bartın
Halkın Milletvekili

Suriye'nin Halep kentinde, Kürtlerin ve Süryanilerin yoğun olarak yaşadığı Şêxmeqsûd, Eşrefiyê ve Beni Zêd mahallelerine yönelik saldırılar, Aralık ayının son günlerinden itibaren başlamış; özellikle 30 Aralık tarihinden sonra sistematik, yaygın ve ağır sonuçlar doğuran bir nitelik kazanmıştır. Uzun süredir görece istikrarlı olan ve sivil nüfusun yoğun şekilde yaşadığı bu mahalleler; ağır silahlar, topçu atışları ve hava destekli saldırılarla hedef alınmış, sivillerin korunmasına ilişkin temel uluslararası hukuk ilkeleri açık biçimde ihlal edilmiştir.

Sahadan edinilen bilgiler ve kamuoyuna yansıyan veriler; Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) ile Türkiye'nin desteklediği Suriye Milli Ordusu (SMO) bünyesindeki paramiliter grupların, söz konusu mahallelere yönelik saldırılarda aktif rol aldığını ortaya koymaktadır. Sivil yerleşim alanlarının, camilerin ve kamusal yapıların hedef alınması; kadın ve çocukların da aralarında bulunduğu yüzlerce sivilin yaşamını yitirmesi; çok sayıda kişinin kaçırılması, zorla yerinden edilmesi ve mahallelerin fiilen boşaltılması, yaşananların münferit çatışmalar değil, belirli bir nüfus grubunu hedef alan organize bir şiddet süreci olduğunu göstermektedir. Basına ve insan hakları örgütlerine yansıyan bilgiler, saldırılar sonucunda yaklaşık 300 sivilin yaşamını yitirdiğini, en az 271 kişinin kaçırıldığını, çok sayıda kişinin ise kayıp durumda olduğunu ortaya koymaktadır.

Son dönemde bölgede yaşanan saldırıların arka planına ilişkin olarak; Suriye sahasında faaliyet gösteren çeşitli silahlı grupların Suriye Demokratik Güçleri (SDG) ile temas hatlarına doğru hareketlendirildiği, farklı toplumsal unsurlar arasında gerilimi artırmaya yönelik girişimlerin bulunduğu ve bu çerçevede kontrollü bir provokasyon zemini oluşturulmaya çalışıldığına dair uluslararası basın, saha kaynakları ve bölgesel gözlem raporlarına yansıyan ciddi iddialar bulunmaktadır; bu kapsamda Suriye'nin kuzeyindeki bazı yerleşim alanlarına farklı ülkelerden gelen silahlı unsurların intikal ettiği, Şehba ve Hanem Ali bölgeleri üzerinden SDG mevzilerine yönelmelerin yaşandığı, Dêra Zor hattında ise askeri hareketlilik, silah sevkiyatı ve provokatif nitelikte faaliyetlerin arttığı yönünde kamuoyuna yansıyan bilgiler mevcuttur ve söz konusu gelişmelerin, çatışma ortamının yalnızca Halep ili ile sınırlı kalmayarak Kuzey ve Doğu Suriye geneline yayılma riskini artırdığı, bölgesel güvenlik dengeleri ile insani durum açısından ciddi sonuçlar doğurabileceği değerlendirilmektedir.

Bu süreçte, 30 Aralık tarihinde Millî İstihbarat Teşkilatı'na (MİT) mensup bir heyetin Suriye'de gerçekleştirdiği görüşmeler sonrasında askeri hareketliliğin artması, paramiliter grupların cephe hatlarına sevk edilmesi ve SDG'ye yönelik saldırı hazırlıklarının hız kazanması, Türkiye'nin bu süreçteki rolüne ilişkin ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. MİT'in sahadaki faaliyetleri, koordinasyon ve yönlendirme iddiaları, uluslararası hukuk açısından devletlerin üçüncü taraf silahlı gruplar aracılığıyla işlenen ihlallerden doğan sorumluluğunu gündeme getirmektedir.

Uluslararası insancıl hukuk; sivillerin, sivil yerleşim alanlarının ve ibadethanelerin korunmasını mutlak bir yükümlülük olarak düzenlemektedir. Cenevre Sözleşmeleri ve ek protokoller uyarınca ayırım gözetmeme, ölçülülük ve askeri gereklilik ilkeleri ihlal edilemez niteliktedir. Sivillerin kasıtlı olarak hedef alınması, zorla göç ettirilmesi, kaçırılması ve infaz edilmesi Roma Statüsü kapsamında savaş suçu ve insanlığa karşı suç olarak tanımlanmaktadır. Halep'te yaşananlar; hedef seçimi, saldırıların yoğunluğu, sivil kayıpların boyutu ve sistematik niteliği itibarıyla bu hukuki tanımların tamamıyla örtüşen ağır ihlaller içermektedir.

Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılan ve "Suriye'nin talep etmesi halinde Türkiye'nin gerekli desteği sağlayacağı" yönündeki açıklama, sivillere yönelik saldırıların sürdüğü bir dönemde yapılmış olması nedeniyle ayrıca kaygı vericidir. Bu tür açıklamalar, Türkiye'nin çatışmalara fiilen taraf olduğu algısını güçlendirmekte; sivillerin korunması, barışın tesisi ve müzakere süreçlerinin desteklenmesi yönündeki uluslararası yükümlülüklerle çelişen bir tablo ortaya koymaktadır. Bu durum, Türkiye'de yaşayan Kürt yurttaşlar açısından da derin bir güvensizlik ve kırılganlık yaratmakta, toplumsal barışı zedelemektedir.

Halep merkezli saldırıların Arap ve Kürt halklarını karşı karşıya getirmeyi hedefleyen daha geniş ve tehlikeli bir stratejinin parçası olduğu yönündeki değerlendirmeler, yalnızca Suriye'deki toplumsal barışı değil, Türkiye'nin iç barışını ve Barış ve Demokratik Toplum Süreci'ni de doğrudan tehdit eden ciddi riskler barındırmaktadır. Etnik temelli çatışmaları derinleştiren, sivilleri hedef alan ve askeri yöntemleri önceleyen yaklaşımlar yerine; insan haklarını, sivillerin korunmasını ve halklar arası güveni esas alan barışçıl politikaların benimsenmesi zorunludur. Türkiye'nin, Halep'te Kürtlerin maruz kaldığı ağır ihlaller karşısında çatışmayı körükleyen değil, diyalog ve müzakereyi güçlendiren, uluslararası hukukla uyumlu ve halkların bir arada yaşam iradesini gözetken yapıcı bir rol üstlenmesi, bölgede kalıcı ve adil bir barışın tesis edilmesi açısından hayati önemdedir.

Bu bağlamda;

1. Halep'in Şêxmeqsûd, Eşrefiyê ve Beni Zêd mahallelerinde sivillerin doğrudan hedef alındığı, kadın ve çocukların yaşamını yitirdiği, kaçırma ve zorla yerinden etme fiillerinin yaygınlaştığı bu süreçte, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin en üst yürütme organı olarak Cumhurbaşkanlığı makamının bilgisi ve onayı dâhilinde yürütülen herhangi bir siyasi, askeri veya istihbari koordinasyon bulunmakta mıdır?
2. Yaklaşık 300 sivilin yaşamını yitirdiği, yüzlerce kişinin kaçırıldığı ve akıbeti bilinmeyen çok sayıda kayıp bulunduğu yönündeki güçlü ve yaygın iddialar karşısında, yürütmenin insan hakları yükümlülükleri kapsamında başlattığı herhangi bir idari, siyasi veya hukuki inceleme mevcut mudur?
3. Sivillerin korunmasına ilişkin anayasal sorumluluklar ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler açıkça ortadayken, Halep'te yaşanan ağır ihlaller karşısında etkili ve caydırıcı bir tutum alınmamasının siyasi sorumluluğu kimlerdedir?
4. Arap ve Kürt halklarını karşı karşıya getirmeyi hedefleyen bu saldırıların bölgesel bir etnik çatışmaya dönüşme riskine karşı, Cumhurbaşkanlığı koordinasyonunda barışçıl, kapsayıcı ve çatışmasızlık esaslı bir siyasi yol haritası oluşturulmuş mudur?
5. Halep'te yaşananların Türkiye'de toplumsal barışı, Kürt meselesinde demokratik çözüm ve Barış ve Demokratik Toplum Süreci'ni doğrudan tehdit ettiği açıkken, Cumhurbaşkanlığı bu sürecin askeri yöntemlerle derinleşmesini engellemek adına hangi somut adımları atacaktır?